

فصل پنجم

صنعت و معدن

۵-۱- تولید

در دومین سال برنامه چهارم توسعه، تولید اکثر واحدهای صنعتی با رشد همراه بود. براساس آمار منتشر شده از سوی وزارت صنایع و معادن، در سال ۱۳۸۵ تولید اغلب کالاهای منتخب صنعتی و معدنی افزایش داشت. از میان ۳۷ نوع کالای منتخب صنعتی و معدنی، تولید ۲۶ نوع کالا در گروه‌های مختلف صنعتی دارای رشد بود که از این تعداد ۱۶ قلم رشدی بیش از ۱۰ درصد داشتند. تولید فولاد خام، شیشه تخت، سیمان و کاشی که از مصالح تولید ساختمان و مسکن محسوب می‌شوند، به ترتیب ۶/۲، ۱۳/۴، ۸/۲ و ۲۶/۶ درصد نسبت به سال قبل افزایش نشان داد. زیر مجموعه محصولات فولادی شامل تیرآهن، میلگرد، ورق سرد و کلاف نیز به ترتیب با ۱۱/۷، ۲۶/۷، ۵۵/۴ و ۷/۹ درصد افزایش تولید مواجه بود. اما تولید لوله با ۱۷/۹ درصد کاهش مواجه شد.

در این سال صنایع خودروسازی و موتور محرکه نیز تولید اغلب محصولات خود را افزایش دادند. تولید انواع وانت، خودرو دو دیفرانسیل و انواع سواری نسبت به سال قبل به ترتیب ۲۲/۲، ۲۸/۲ و ۹/۲ درصد افزایش یافت. اما تولید ون با نرخ کاهشی مواجه بود. در بخش تولید قطعات خودرو نیز تولید لاستیک خودرو ۲/۰ درصد رشد داشت.

در گروه صنایع غیر فلزی، اغلب محصولات در مقایسه با سال قبل از رشد تولید برخوردار بودند. تولید انواع دارو، پودر شوینده، روغن نباتی و قند و شکر از گروه کالاهای اساسی به ترتیب ۱۵/۷، ۱۴/۴، ۶/۳ و ۱/۵ درصد افزایش داشت.

در گروه صنایع نساجی، همانند چند سال اخیر، علی‌رغم اجرای طرح نوسازی صنایع نساجی که در سال ۱۳۸۰ به تصویب رسید و طی چهار سال اخیر اجرا شد، رشد تولیدات نساجی بسیار ناچیز یا به شدت منفی بود. در بین محصولات نساجی تنها «الیاف فیلامنت نایلون» از رشدی به میزان ۵/۴ درصد برخوردار شد. «الیاف و تاپس پلی‌استر» و «الیاف اکریلیک» به ترتیب با ۱۶/۳ و ۴۲/۶ درصد کاهش رشد مواجه بودند. طبق گزارش وزارت صنایع و معادن، در سال مورد بررسی تولید ۱۱ کالای صنعتی از ۳۷ نوع کالای صنعتی با کاهش مواجه گردید.

برخی تولیدات منتخب صنعتی و معدنی

کالا	واحد	سال			درصد تغییر
		۱۳۸۳	۱۳۸۴ ▲	۱۳۸۵	
انواع خودرو(۱)	هزار دستگاه	۸۶۸/۲	۹۷۰/۹	۱۰۷۶/۸	۱۰/۹
سیمان	هزار تن	۳۲۱۹۵/۴	۳۲۶۳۳/۷	۳۵۳۰۸/۰	۸/۲
فولاد خام	هزار تن	۸۹۸۹/۶	۹۶۰۳/۶	۱۰۱۹۹/۶	۶/۲
شمش آلومینیوم	هزار تن	۲۱۲/۲	۲۱۸/۷	۲۰۵/۵	-۶/۰
مس کاتد	هزار تن	۱۵۲/۵	۱۷۸/۰	۲۰۰/۸	۱۲/۸

ماخذ: وزارت صنایع و معادن ۱- شامل انواع سواری، وانت، ون و خودرو دو دیفرانسیل می‌باشد.

براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در سال ۱۳۸۵ تولیدات پتروشیمی با ۱۴/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۱۵/۲ میلیون تن رسید. این در حالی است که نرخ رشد تولیدات پتروشیمی در سال قبل ۵/۷ درصد بود. بررسی عملکرد سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که حدود ۵۷/۴ درصد از ظرفیت اسمی واحدهای پتروشیمی مورد استفاده قرار گرفته است. بهره‌برداری آزمایشی از واحدهای جدید پتروشیمی و عدم فعالیت در سطح ظرفیت‌های اسمی باعث شد که درصد به کارگیری ظرفیت در مقایسه با سال‌های قبل کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته باشد. بیشترین رشد تولید مربوط به مجتمع پتروشیمی تندگویان ۱ (۱۴۱/۵ درصد) بود. در این سال با بهره‌برداری از واحدهای جدید پتروشیمی با مجموع ظرفیت اسمی تولید سالانه ۸۰۷۷ هزار تن، حدود ۴۴ درصد به ظرفیت اسمی پتروشیمی افزوده شد.

در این سال مقدار صادرات پتروشیمی با ۱۴/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل، به حدود ۴/۵ میلیون تن رسید. ارزش این حجم صادرات ۲/۶ میلیارد دلار بود که در مقایسه با سال قبل ۳۹/۵ درصد افزایش داشت. مقایسه عملکرد صادرات شرکت ملی پتروشیمی با برنامه سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که از حیث مقدار و ارزش صادرات به ترتیب ۸۷/۰ و ۱۳۸/۷ درصد از اهداف برنامه محقق شده است. رشد قیمت جهانی محصولات پتروشیمی در رشد ارزش صادرات موثر بوده است. ارزش هر تن کالای صادراتی شرکت ملی پتروشیمی در این سال معادل ۵۷۵/۴ دلار در هر تن بود که در مقایسه با سال قبل ۲۱/۴ درصد افزایش داشت.

عملکرد فروش داخلی محصولات شرکت پتروشیمی (بدون احتساب شرکت‌های پتروشیمی بخش خصوصی) در سال مورد بررسی مؤید ورود ۵۴۵۹ هزار تن محصول به ارزش ۲۱/۶ هزار میلیارد ریال به بازار داخلی است که در مقایسه با سال قبل، به ترتیب ۲۶/۸ و ۸۲/۰ درصد رشد داشت. متوسط ارزش داخلی هر تن محصول در سال ۱۳۸۵ به ۳۹۵۶/۸ هزار ریال رسید که در مقایسه با سال قبل ۴۳/۲ درصد رشد داشت. به این ترتیب، علی‌رغم اجرای طرح تثبیت قیمت‌ها توسط دولت در این سال، شرکت‌های پتروشیمی ۴۳/۲ درصد به قیمت محصولات خود افزودند. مقایسه متوسط ارزش دلاری محصولات پتروشیمی عرضه شده به داخل با متوسط ارزش دلاری محصولات صادر شده به خارج از کشور نشان‌دهنده آن است که قیمت‌های داخلی معادل ۷۶ درصد قیمت‌های صادراتی می‌باشند.

تولید و صادرات صنایع پتروشیمی (۱)

درصد تغییر		سال			
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	▲۱۳۸۴	▲۱۳۸۳	
۱۴/۸	۵/۷	۱۵۱۸۴	۱۳۲۳۱	۱۲۵۱۷	تولید (هزار تن)
-۲۲/۰	-۷/۴	۵۷/۴	۷۳/۷	۷۹/۵	نسبت تولید به ظرفیت اسمی (درصد)
۱/۰	-۴/۳	۸۷/۹	۸۷/۰	۹۰/۹	نسبت تولید به برنامه تولید (درصد)
صادرات					
۱۴/۹	-۲/۶	۴۵۲۳	۳۹۳۶	۴۰۴۱	مقدار (هزار تن)
۳۹/۵	۳۷/۱	۲۶۰۲/۴	۱۸۶۵/۹	۱۳۶۱/۴	ارزش (میلیون دلار)

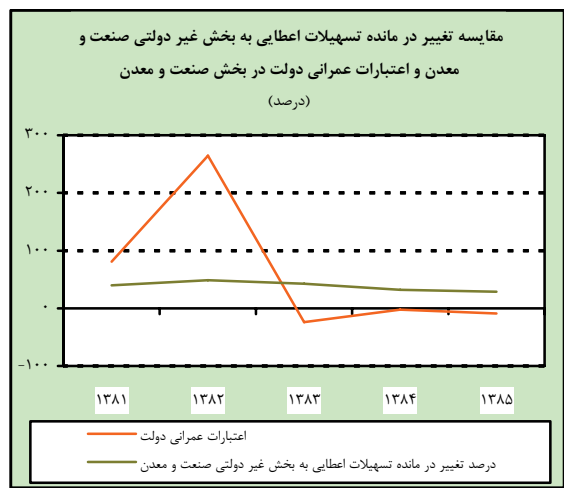
ماخذ: شرکت ملی صنایع پتروشیمی

۱- بدون احتساب آمار عملکرد شرکت‌های پتروشیمی بخش خصوصی می‌باشد.

۵-۲- سرمایه‌گذاری دولت

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۵، مبلغ ۳۳۸۲/۲ میلیارد ریال اعتبار برای اجرا و تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل صنعت و معدن و نیز طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن تصویب شد.

طبق آمار خزانه‌داری کل، عملکرد اعتبارات فصل و برنامه مذکور معادل ۲۷۱۵/۲ میلیارد ریال بود که در مقایسه با عملکرد سال قبل ۹/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد. در فصل صنعت و معدن، به برنامه‌های «ایجاد و توسعه صنایع»، «ارتقای تولیدات صنعتی» و «برنامه زمین‌شناسی» به ترتیب با سهمی معادل ۵۰/۵، ۱۶/۲ و ۱۲/۴ درصد، در مجموع مبلغ ۲۱۴۷/۲ میلیارد ریال پرداخت شد.

در قالب برنامه تحقیقات توسعه‌ای نیز به طرح «تحقیقات

اساسی بخش صنعت و معدن» مبلغ ۱۸/۸ میلیارد ریال پرداخت گردید که در مقایسه با سال قبل ۷۷/۵ درصد کاهش دارد. سهم این برنامه در کل اعتبارات این بخش به حدود ۰/۷ درصد در سال ۱۳۸۵ رسید. با توجه به رقابت جهانی موجود بین صنایع و نظر به اهمیت تحقیقات و توسعه در پیشبرد اهداف توسعه، ادامه این روند کاهنده می‌تواند خطر آفرین باشد.

بررسی عملکرد بودجه دولت در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد

که ۸۰/۳ درصد از اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب فصل صنعت و معدن و برنامه تحقیقات اساسی بخش صنعت و

معدن محقق گردیده است که با توجه به عملکرد سال قبل به میزان ۸۳/۱ درصد، در سطح پایین‌تری قرار دارد. شایان ذکر است که طی چند سال اخیر این روند کاهشی ادامه داشته است. بیشترین میزان تحقق بودجه در این سال مربوط به برنامه‌های «زمین‌شناسی» (۲۰۹/۴ درصد)، «ایجاد و توسعه صنایع» (۸۳/۳ درصد) و «اکتشاف و راه‌اندازی معادن» (۷۱/۵ درصد) می‌باشد. طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن نیز از عملکرد ۶۵/۰ درصدی طی این سال برخوردار بود.

همچنین براساس متمم سوم قانون بودجه سال ۱۳۸۵، معادل مبلغ ۲۰ میلیون دلار برای تهیه زمین و احداث زیرساخت

شهرک‌های صنعتی در شهرستان‌ها و بخش‌های محروم توسط سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی در شهرستان‌ها و بخش‌های محروم و معادل مبلغ ۲۰ میلیون دلار جهت اکتشاف معادن توسط وزارت صنایع و معادن از محل حساب ذخیره ارزی اختصاص یافت. متمم مزبور عملکرد ۱۰۰ درصدی داشت.

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای - ملی دولت در فصل صنعت و معدن و برنامه تحقیقات صنعتی

(میلیارد ریال)

سال	درصد تغییر		سهم (درصد)		۱۳۸۵		
	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	مصوب سال	درصد تحقق نسبت به مصوب	۱۳۸۵
صنعت و معدن	۶/۱	-۷/۱	۹۷/۲	۹۹/۳	۳۳۵۳/۳	۸۰/۴	۲۷۳۶/۰
برنامه تحقیقات صنعتی	-۷۳/۸	-۷۷/۵	۲/۸	۰/۷	۲۸/۹	۶۵/۰	۳۱۸/۸
کل	-۲/۲	-۹/۱	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۳۸۲/۲	۸۰/۳	۳۰۵۴/۸

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی - خزانه‌داری کل

۵-۳- تسهیلات بانکی

در سال ۱۳۸۵، بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی در چارچوب مصوبات دولت و شورای پول و اعتبار برحجم اعتبارات و

تسهیلات اعطایی خود به بخش صنعت و معدن افزودند، به طوری که مانده تسهیلات اعطایی به بخش‌های دولتی و غیر دولتی صنعت

و معدن (بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی) در پایان اسفند ماه با رشدی معادل ۲۴/۷ درصد نسبت به پایان سال ۱۳۸۴ به ۳۱۴/۷ هزار میلیارد ریال بالغ شد. براساس آمار مذکور، سهم تغییر در مانده بخش صنعت و معدن غیر دولتی از کل تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش‌های غیر دولتی اقتصاد، با احتساب مصارف آزاد معادل ۲۱/۹ درصد بود. در این سال سهم بانک‌های تجاری از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیر دولتی صنعت و معدن ۸۹/۷ درصد بود. همچنین طبق مصوبه شورای پول و اعتبار، در سال ۱۳۸۵ حداقل نرخ سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی بانک‌ها برای کلیه بخش‌های اقتصادی در سطح ۱۴ درصد تعیین گردید. طبق بند (ب) ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه دولت مکلف است مابه‌التفاوت نرخ مورد نظر برای بخش‌های مورد حمایت تا حداقل مزبور را به صورت یارانه سود پرداخت نماید. این مابه‌التفاوت برای بخش صنعت و معدن یک واحد درصد می‌باشد.

بررسی آمار مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی برحسب سررسید مانده بدهی بخش‌ها به تفکیک جاری و غیر جاری (بدهی‌های سررسید گذشته و معوق) در پایان اسفند ماه ۱۳۸۵، نشان می‌دهد که از مجموع کل بدهی غیر جاری بخش‌های اقتصادی کشور به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی، بخش صنعت و معدن با سهم نسبی ۴۰/۶ درصد بالاترین میزان بدهی معوق و سررسید گذشته را در میان بخش‌های اقتصادی دارا می‌باشد. نسبت مانده تسهیلات غیر جاری بخش صنعت و معدن به کل مانده تسهیلات اعطایی به این بخش در سال مورد بررسی ۱۸/۳ درصد بود.

مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به بخش صنعت و معدن (۱)

(میلیارد ریال)

کل تغییر در مانده (۲)	۱۳۸۵		پایان سال		۱۳۸۴	
	سهم از تغییر در مانده (درصد)	درصد تغییر	تغییر در مانده	۱۳۸۵		
۳۰۰۹۷۶/۳	۱۰۵/۵	۲۸/۹	۶۵۸۲۶/۷	۲۹۳۹۵۹/۹	۲۲۸۱۳۳/۲	بخش غیر دولتی
۱۹۷۸۹۷/۶	۸۹/۷	۳۰/۱	۵۵۹۹۱/۶	۲۴۲۱۱۰/۲	۱۸۶۱۱۸/۶	بانک‌های تجاری
۵۴۰۰۲/۴	۳/۹	۱۵/۶	۲۴۱۰/۸	۱۷۸۶۴/۵	۱۵۴۵۳/۷	بانک‌های تخصصی
۴۹۰۷۶/۳	۱۱/۹	۲۸/۰	۷۴۲۴/۳	۳۳۹۸۵/۲	۲۶۵۶۰/۹	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۲۸۴۰/۷	-۵/۵	-۱۴/۲	-۳۴۳۱/۸	۲۰۷۳۸/۸	۲۴۱۷۰/۶	بخش دولتی
۳۰۳۸۱۷/۰	۱۰۰/۰	۲۴/۷	۶۲۳۹۴/۹	۳۱۴۶۹۸/۷	۲۵۲۳۰۳/۸	جمع کل

۱- بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

۲- نشان‌دهنده تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به کل بخش‌های اقتصادی می‌باشد.

در این سال بانک صنعت و معدن مبلغ ۷۶۴۹/۳ میلیارد ریال تسهیلات به بخش صنعت و معدن پرداخت نمود که نسبت به سال قبل از آن ۱۰۲/۸ درصد افزایش نشان داد. حدود ۰/۱ درصد از این تسهیلات در قالب سرمایه‌گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی و مابقی در قالب سایر عقود پرداخت شد. میزان سرمایه‌گذاری مستقیم و مشارکت حقوقی بانک صنعت و معدن در سال ۱۳۸۵ در مقایسه با سال قبل کاهش ۹۸/۹ درصدی را تجربه کرد. این کاهش عمدتاً ناشی از راهبرد کاهش بنگاه‌داری و افزایش فعالیت بانکداری بوده است. این بانک همچنین مبلغ ۲۰۵/۲ میلیارد ریال در قالب وجوه اداره شده به متقاضیان پرداخت نمود که نسبت به سال قبل ۳۳/۱ درصد کاهش داشت. در این سال بانک صنعت و معدن مبلغ ۱۲۸۳/۵ میلیارد ریال در قالب ماده یک قانون برنامه چهارم پرداخت نمود که نسبت به سال قبل ۷/۲ درصد کاهش نشان داد.

(میلیارد ریال)

تسهیلات اعطایی بانک صنعت و معدن

سهام(درصد)		درصد تغییر		سال		
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۵	▲۱۳۸۴	▲۱۳۸۳
۹۹/۹	۸۸/۳	۱۲۹/۶	۲۲/۰	۷۶۴۴/۴	۳۳۲۹/۶	۲۷۲۹/۴
۰/۱	۱۱/۷	-۹۸/۹	۲۰/۳	۴/۹	۴۴۲/۱	۳۶۷/۶
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۲/۸	۲۱/۸	۷۶۴۹/۳	۳۷۷۱/۷	۳۰۹۷/۰

ماخذ: بانک صنعت و معدن

۱- شامل پرداخت‌های بانک از محل منابع داخلی بوده و شامل پرداخت‌های بانک در قالب وجوه اداره شده و تسهیلات اعطایی از محل تبصره ۵۵ و ماده ۶۰ قانون برنامه سوم توسعه و ماده ۱ قانون برنامه چهارم توسعه، پرداخت به شرکت لیزینگ و بازسازی بیم نمی‌شود.

براساس آمار وزارت صنایع و معادن، در سال ۱۳۸۵ سیستم بانکی علاوه بر اعطای تسهیلات ریالی به بخش صنعت و معدن، معادل ۱۳۹۲/۸ میلیون دلار اعتبار ارزی از محل حساب ذخیره ارزی برای ۱۷۲ طرح سرمایه‌گذاری صنعت و معدن گشایش نمود. جدول ذیل خلاصه‌ای از عملکرد حساب ذخیره ارزی را طی سال ۱۳۸۵ به تفکیک گروه‌های صنعتی ارائه می‌نماید:

عملکرد طرح‌های گشایش اعتبار شده از محل حساب ذخیره ارزی به تفکیک گروه صنعت طی سال ۱۳۸۵ (میلیون دلار)

سهام(درصد)		گشایش اعتبار شده		گروه صنعت
مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	
۱/۸	۲/۹	۲۴/۵	۵	برق
۰/۹	۲/۹	۱۲/۲	۵	خودرو و نیروی محرکه
۱/۷	۰/۶	۲۴/۰	۱	ریخته‌گری و آهنگری
۸/۶	۲۳/۸	۱۱۹/۷	۴۱	شیمیایی و سلولزی
۱۴/۹	۴/۷	۲۰۸/۲	۸	صنایع معدنی
۱۵/۵	۲۶/۷	۲۱۵/۹	۴۶	غذایی و دارویی
۲/۵	۳/۵	۳۴/۸	۶	فلزی
۱۷/۳	۱۹/۸	۲۴۱/۳	۳۴	کانی غیر فلزی
۳۰/۹	۱/۷	۴۳۰/۴	۳	ماشین‌سازی و تجهیزات
۵/۹	۱۳/۴	۸۱/۸	۲۳	نساجی و چرم
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳۹۲/۸	۱۷۲	جمع

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

براساس آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین مصوب آذر ماه سال ۱۳۸۴ هیئت وزیران، بانک‌های عامل مکلف شدند در راستای اجرای برنامه چهارم توسعه، با معرفی کارگروه‌های اشتغال و سرمایه‌گذاری استان‌ها در سال اول (۱۳۸۴) تا سقف ۲۰ درصد، در سال دوم (سال ۱۳۸۵) ۳۵ درصد و در سال‌های سوم تا پنجم تا سقف ۵۰ درصد از منابع اعتباری را به طرح‌های بنگاه‌های کوچک موضوع آیین‌نامه مزبور پرداخت نمایند. سهمیه تعیین شده کل بانک‌های عامل برای سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب برابر ۶۷۶۸۰ و ۱۸۰۰۰۰ میلیارد ریال (جمعاً معادل ۲۴۷۶۸۰ میلیارد ریال) بود که از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به آنها ابلاغ شد. طرح‌های معرفی شده به بانک‌های عامل تا پایان اسفند ماه ۱۳۸۵ در مجموع تعداد ۶۶۹۱۳۴ طرح به مبلغ ۳۲۶۰۲۵/۰ میلیارد ریال بود که با تعداد ۲۷۸۸۳۸ فقره طرح به مبلغ ۸۷۵۶۰/۶ میلیارد ریال قرارداد منعقد شد. سهم بخش صنعت و معدن از کل تسهیلات پرداختی معادل ۴۸/۹ درصد و به میزان ۳۶۲۸۰/۰ میلیارد ریال بود.

۴-۵ واحدهای جدید صنعتی و معدنی

براساس آمار وزارت صنایع و معادن، سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و معدن که عمدتاً شامل سرمایه‌گذاری بخش غیر دولتی می‌شود در سال ۱۳۸۵ افزایش داشت. طبق آمار پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده، مبلغ ۷۷/۲ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری برای ایجاد

۶۷۶۴ واحد جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود در سال مذکور صورت گرفت که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۳۹/۹ و ۱۲/۳ درصد رشد نشان می‌دهد. اشتغال این واحدها در مقایسه با سال قبل ۴/۰ درصد افزایش نشان داد. براساس آمار جوازهای تاسیس صادر شده، سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده برای طرح‌های جدید صنعتی و معدنی و توسعه واحدهای موجود با ۵۸/۰ درصد رشد در مقایسه با سال ۱۳۸۴ به ۱۴۲۳/۵ هزار میلیارد ریال بالغ شد که بیانگر تمایل بیشتر بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری‌های جدید می‌باشد. تعداد و اشتغال این جوازها نیز نسبت به سال قبل به ترتیب ۷۴/۰ و ۵۱/۵ درصد رشد نشان می‌دهد. رشد بالای تعداد جوازهای تاسیس که بیش از رشد سرمایه‌گذاری این جوازها بوده است، مبین استقبال از تاسیس کارگاه‌های کوچک و متوسط می‌باشد.

تعداد، سرمایه‌گذاری و اشتغال مجوزهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	
جوازهای تاسیس				
				تعداد(فقره)
۷۴/۰	۵/۳	۵۴۲۸۸	۳۱۲۰۵	۲۹۶۳۸
۵۸/۰	۱۷/۹	۱۴۲۳۵۱۵/۳	۹۰۰۸۷۴/۰	۷۶۳۹۸۵/۹
۵۱/۵	۳/۱	۱۴۸۴۲۳۷	۹۷۹۴۱۸	۹۴۹۷۵۲
پروانه‌های بهره‌برداری				
				تعداد(فقره)
۱۲/۳	۲۲/۳	۶۷۶۴	۶۰۲۵	۴۹۲۶
۳۹/۹	۱۲/۰	۷۷۱۷۲/۷	۵۵۱۸۱/۴	۴۹۲۴۸/۲
۴/۰	-۶/۶	۱۲۶۱۵۵	۱۲۱۳۱۹	۱۲۹۸۳۴

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

بررسی آمار جوازهای تاسیس صادر شده در سال مورد گزارش نشان می‌دهد که گروه صنایع «محصولات غذایی و آشامیدنی»، «محصولات کانی غیر فلزی» و «محصولات لاستیکی و پلاستیکی» با مجموع سرمایه‌گذاری پیش‌بینی شده به میزان ۳۴۱/۸ هزار میلیارد ریال به ترتیب ۱/۸، ۱۶/۰ و ۱۲/۱ درصد از تعداد جوازهای تاسیس صادر شده را به خود اختصاص دادند. متوسط سرمایه‌گذاری برآورد شده برای هر طرح جدید صنعتی براساس جوازهای تاسیس ۲۶/۲ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۹/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. با توجه به رشد ۱۲/۰ درصدی این متغیر در سال قبل و کاهش چشمگیر در رشد آن در سال مورد بررسی، می‌توان نتیجه‌گیری نمود که رویکرد بیشتر به سوی سرمایه‌گذاری در بنگاه‌های کوچک و خرد که سرمایه‌بری کمتری دارند، بوده و سیاست‌های تشویقی در این خصوص موثر بوده‌اند.

متوسط سرمایه و اشتغال مجوزهای صنعتی و معدنی

درصد تغییر	سال			
	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	
جوازهای تاسیس				
				متوسط سرمایه هر طرح صنعتی(میلیون ریال)
-۹/۲	۱۲/۰	۲۶۲۲۱/۵	۲۸۸۶۹/۵	۲۵۷۷۷/۲
-۱۲/۹	-۲/۱	۲۷	۳۱	۳۲
۴/۳	۱۴/۳	۹۵۹/۱	۹۱۹/۸	۸۰۴/۴
پروانه‌های بهره‌برداری				
				متوسط سرمایه هر واحد صنعتی(میلیون ریال)
۲۴/۶	-۸/۴	۱۱۴۰۹/۳	۹۱۵۸/۷	۹۹۹۷/۶
-۷/۴	-۲۳/۶	۱۹	۲۰	۲۶
۳۴/۵	۱۹/۹	۶۱۱/۷	۴۵۴/۸	۳۷۹/۳

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

در سال ۱۳۸۵، متوسط سرمایه‌گذاری صورت گرفته برای هر واحد جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری نسبت به سال قبل ۲۴/۶ درصد افزایش داشت. رشد این شاخص در گروه‌های صنعتی «چاپ، انتشار و تکثیر رسانه‌های ضبط شده» و «مواد شیمیایی و محصولات شیمیایی» بیش از ۱۰۰ درصد بوده است.

براساس گزارش وزارت صنایع و معادن، تعداد ۳۱۹۴ واحد جدید صنعتی در سال ۱۳۸۵ به بهره‌برداری رسید. برای بهره‌برداری از طرح‌های فوق ۴۷/۳ هزار میلیارد ریال سرمایه‌گذاری شد. این واحدها ۶۴/۹ هزار فرصت شغلی جدید ایجاد نمودند. بیشترین طرح‌های راه‌اندازی شده مربوط به استان‌های گیلان (۲۶۱ طرح)، اصفهان (۲۹۷ طرح)، خراسان رضوی (۲۴۷ طرح) و آذربایجان شرقی (۲۱۰ طرح) می‌باشد.

بررسی مشخصات واحدهای مزبور نشان می‌دهد که گروه‌های «محصولات کانی غیر فلزی» (۷۶۹ طرح)، «محصولات لاستیکی و پلاستیکی» (۴۷۹ طرح)، «مواد غذایی و آشامیدنی» (۴۲۵ طرح)، «مواد و محصولات شیمیایی» (۲۳۵ طرح) و «محصولات فلزی فابریکی» (۲۳۰ طرح) بیشترین سهم را در بین گروه‌های صنعتی به خود اختصاص داده‌اند. همچنین بالاترین میزان اشتغال در بین گروه‌های صنعتی براساس بهره‌برداری از واحدهای جدید صنعتی به میزان ۱۲۹۷۸ و ۱۰۹۲۳ نفر به ترتیب مربوط به «محصولات کانی غیر فلزی» و «مواد غذایی و آشامیدنی» بوده است.

شایان ذکر است که تا پایان اسفند ماه ۱۳۸۵، احداث تعداد ۵۰۸ شهرک و ناحیه صنعتی جدید تصویب شد و تعداد شهرک‌های به بهره‌برداری رسیده به ۳۵۵ شهرک رسید.

برخی شاخص‌های توسعه شهرک‌های صنعتی

واحد	تا پایان سال ۱۳۸۴	سال ۱۳۸۵	جمع
شهرک/ ناحیه	۴۵۶	۵۳	۵۰۸
شهرک	۳۳۲	۲۳	۳۵۵
فقره	۳۵۴۰۱	۷۱۸۶	۴۲۵۸۷
هکتار	۱۶۲۳۳	۲۸۳۲	۱۹۰۶۵

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

۵-۵- مجوزهای صادر شده در بخش معدن

در سال ۱۳۸۵، علی‌رغم رشد بالای ارزش افزوده بخش، فعالیت‌های جدید بخش معدن چندان دارای رشد نبود. در این سال تعداد ۱۵۴۹ فقره پروانه اکتشاف و ۵۲۸ فقره گواهی کشف با پیش‌بینی ذخیره‌ای به میزان ۳۰۷۹/۵ میلیون تن مواد معدنی توسط وزارت صنایع و معادن صادر شد. در سال مورد گزارش، به منظور بهره‌برداری از معادن، تعداد ۵۹۵ فقره پروانه بهره‌برداری با ذخیره قطعی ۲۸۱۱/۳ میلیون تن صادر شد. حجم سرمایه‌گذاری انجام شده در این پروانه‌ها حدود ۱۴۶۲/۱ میلیارد ریال بود. این پروانه‌ها برحسب ماده معدنی شامل ۴۳۲ فقره مصالح ساختمانی، ۳۲ فقره مواد فلزی و ۱۳۱ فقره مواد غیر فلزی بود. علاوه بر این، تعداد ۶۲۹ فقره اجازه برداشت با میزان استخراج حدود ۱۳/۵ میلیون تن برای متقاضیان صادر شد. توزیع استانی پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده در بخش معدن نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پروانه‌های مذکور در استان‌های خراسان رضوی، اصفهان و آذربایجان غربی صادر شده است.

مجوزهای معدنی صادر شده

درصد تغییر	سال		تعداد پروانه اکتشاف (فقره) (۱)
	۱۳۸۴	۱۳۸۵	
۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۶۹۶
-۱/۷	-۷/۱	۱۵۴۹	۱۵۲۵
گواهی کشف (۲)			
تعداد (فقره)			
۳/۹	۵/۶	۵۲۸	۵۰۸
۷/۵	-۲۲/۷	۳۰۷۹/۵	۲۸۶۵/۵
-۱۲/۳	۸۶/۴	۱۵۱/۳	۱۷۲/۴
ذخیره (میلیون تن)			
هزینه عملیات (میلیارد ریال)			
پروانه بهره برداری (۳)			
تعداد (فقره)			
-۹/۰	۶/۲	۵۹۵	۶۵۴
-۸/۲	۲۶/۴	۲۸/۷	۳۱/۲
-۱۴/۵	۱۰/۳	۶۱۳۰	۷۱۷۱
-۰/۷	۲۶/۹	۲۸۱۱/۳	۲۸۳۱/۴
-۳۹/۱	۱۴۷/۶	۱۴۶۲/۱	۲۴۰۲/۰
ذخیره قطعی (میلیون تن)			
سرمایه گذاری (میلیارد ریال)			
اجازه برداشت (۴)			
تعداد (فقره)			
۱۵/۲	-۱۳/۵	۶۲۹	۵۴۶
۳۱/۸	-۰/۱	۱۳/۵	۱۰/۳
میزان استخراج (میلیون تن)			

ماخذ: وزارت صنایع و معدن
 ۱- پروانه اکتشاف: مجوزی است که برای انجام عملیات اکتشافی مواد معدنی در محدوده مشخصی از طرف وزارت صنایع و معدن صادر می‌شود.
 ۲- گواهی کشف: تاییدیه‌ای است که توسط وزارت صنایع و معدن پس از اتمام عملیات اکتشافی و کشف کانه به نام دارنده پروانه اکتشاف صادر می‌شود.
 ۳- پروانه بهره‌برداری: مجوزی است که به منظور استخراج و کانه‌آرایی و به دست آوردن مواد معدنی قابل فروش توسط وزارت صنایع و معدن صادر می‌شود.
 ۴- اجازه برداشت: مجوزی است که از طرف وزارت صنایع و معدن برای تامین مصالح ساختمانی مورد نیاز طرح‌های عمرانی و برداشت واریزه‌ها و ذخایر محدود و جزئی و نیز عملیات آزمایشگاهی صادر می‌شود.

طرح‌های مصوب صنعتی و معدنی تحت پوشش قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی در سال ۱۳۸۵

گروه	تعداد طرح	حجم مشارکت خارجی (میلیون دلار)
غذایی و دارویی	۱۲	۶۲/۳
نساجی و چرم	۴	۱/۴
شیمیایی و سلولزی	۱۶	۱۵۲۴/۰
کانی غیر فلزی	۶	۱۶۶/۶
معدن	۳	۱۴/۲
برق و الکترونیک	۳	۲/۵
فلزی	۵	۱۸۳۴/۲
خودرو و نیرو محرکه	۴	۵۲/۰
ماشین‌سازی و ساخت تجهیزات	۶	۵۶۰۶/۴
متفرقه	۱	۰/۱
جمع	۶۰	۹۲۶۳/۸

ماخذ: وزارت صنایع و معدن

۵-۶- سرمایه‌گذاری خارجی

براساس گزارش وزارت صنایع و معدن، در سال ۱۳۸۵

اجرای تعداد ۶۰ طرح صنعتی با سرمایه‌گذاری مشترک خارجی به

ارزش حدود ۹/۳ میلیارد دلار تحت قانون تشویق و حمایت

سرمایه‌گذاری خارجی به تصویب رسید که در مقایسه با عملکرد سال

قبل به لحاظ حجم سرمایه‌گذاری خارجی ۳/۳۷۶ درصد افزایش دارد.

کادر شماره ۱- ماده ۲۴ قانون برنامه چهارم توسعه، زمینه‌ساز تقویت جذب سرمایه‌گذاری خارجی در کشور

طبق ماده ۲۴ قانون برنامه چهارم توسعه، به دولت اجازه داده شده است به منظور رشد اقتصادی، ارتقای فن‌آوری، ارتقای کیفیت تولیدات، افزایش فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات در قلمرو فعالیت‌های تولیدی اعم از صنعتی، معدنی، کشاورزی، زیربنایی، خدمات و فن‌آوری اطلاعات، زمینه‌های لازم جهت اجرای قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹ را فراهم نماید. تضمین پرداخت کلیه تعهدات قراردادی شرکت‌های دولتی ایرانی طرف قرارداد برای کالاها و خدماتی که الزاماً می‌بایست توسط دولت خریداری شود و به تصویب شورای اقتصاد رسیده است، از محل وجوه و منابع متعلق به آنان، از جمله موارد مذکور است. همچنین به منظور دستیابی به رشد پیش‌بینی شده طی سال‌های برنامه چهارم برای سرمایه‌گذاری خارجی، به دولت اجازه داده می‌شود معادل یک در هزار از کل سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی واقعی تحت پوشش قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی را علاوه بر بودجه سالیانه در ردیف‌های پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی به طور سالیانه در اختیار سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران قرار دهد. علاوه بر این، به منظور افزایش کارایی سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران، دولت مکلف است نسبت به تقویت و اصلاح ساختار تشکیلاتی و جایگاه سازمان مذکور اقدام نماید.

۵-۷- اشتغال صنعتی

بررسی آمار اشتغال براساس پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده توسط وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که حدود ۱۲۶/۲ هزار فرصت شغلی مستقیم در بخش صنعت و ۶/۱ هزار فرصت شغلی نیز در بخش معدن ایجاد شد که نسبت به سال قبل به ترتیب ۴/۰ درصد افزایش و ۱۴/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. همچنین متوسط اشتغال طرح‌های جدید صنعتی براساس پروانه‌های بهره‌برداری، از حدود ۲۰ نفر در سال ۱۳۸۴ به حدود ۱۹ نفر در سال مورد بررسی کاهش یافت. سرمایه لازم برای ایجاد هر فرصت شغلی براساس پروانه‌های مذکور معادل ۶۱۱/۷ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل ۳۴/۵ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مورد گزارش، حدود ۹۲/۰ درصد از جوازهای تاسیس صادر شده شامل طرح‌هایی با اشتغال کمتر از ۵۰ نفر است. این نسبت در پروانه‌های بهره‌برداری ۹۴/۲ درصد می‌باشد. در این سال متوسط سرمایه‌گذاری برآورد شده برای هر شغل براساس آمار جوازهای تاسیس با ۴/۳ درصد افزایش به ۹۵۹/۱ میلیون ریال بالغ شد که با توجه به کاهش نرخ رشد آن از ۶۲/۳ درصد در دو سال قبل (۱۳۸۳) و نیز ۱۴/۳ درصد در سال قبل (۱۳۸۴) و همچنین کاهش متوسط اشتغال‌زایی هر طرح صنعتی از ۳۱/۴ نفر در سال ۱۳۸۴ به ۲۷/۳ نفر در سال جاری، رویکرد سرمایه‌گذاری‌های جدید به صنایع کوچک‌تر و کم سرمایه‌بر را نشان می‌دهد.

۵-۸- شاخص بهای تولیدکننده محصولات صنعتی و مواد معدنی

بررسی شاخص بهای تولیدکننده در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که شاخص مذکور بر پایه سال ۱۳۷۶ در دو بخش مواد معدنی و محصولات صنعتی به ترتیب به رقم ۲۶۸/۱ و ۳۰۲/۶ رسید که نسبت به سال قبل به ترتیب ۳۴/۹ و ۱۱/۵ درصد افزایش داشت. تغییرات مزبور در مقایسه با تغییرات شاخص کل که ۱۲/۲ درصد می‌باشد حاکی از تورم بالاتر در بخش مواد معدنی در سال مورد بررسی می‌باشد. در میان محصولات معدنی و صنعتی بیشترین رشد شاخص مذکور نسبت به سال ۱۳۸۴ به گروه‌های «کانه‌های فلزی» (۷۹/۸ درصد)، «ترانسفورماتور و تجهیزات الکتریکی» (۳۷/۲ درصد)، «فلزات اساسی» (۲۹/۱ درصد)، «مبلمان و مصنوعات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر» (۲۸/۴ درصد) و «محصولات لاستیکی و پلاستیکی» (۱۵/۲ درصد) تعلق داشت.